

3. Ткачук Н. І. Правовий механізм захисту інформаційних прав та свобод людини і громадянина в Україні. Науковий вісник Ужгородського національного університету, 2018. № 49. С. 82-85

УДК 349.2

**Журавель В. О.,**

*Кандидат юридичних наук,  
здобувач науково-дослідного інституту  
публічного та приватного права*

## **ЕЛЕМЕНТИ МЕХАНІЗМУ НАЦІОНАЛЬНОГО ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ПРАЦІВНИКІВ СУДОВОЇ СИСТЕМИ**

*У статті визначено наукове опрацювання складових елементів механізму правового регулювання соціального захисту працівників судової системи дозволить встановити особливості кожного із елементів, які вказуватимуть на самостійність такого механізму, його відокремленість та відмінність від інших механізмів.*

**Ключові слова:** *судова система, правове регулювання, соціальний захист, елементи.*

*The article identifies the scientific study of the constituent elements of the mechanism of legal regulation of social protection of employees of the judiciary will establish the features of each of the elements that will indicate the independence of such a mechanism, its separation and difference from other mechanisms.*

**Key words:** *judicial system, legal regulation, social protection, elements.*

Дослідження механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи повинно бути націлене на визначення складових елементів такого механізму, адже це висвітлюватиме правове регулювання, як динамічний процес, що має чітку мету та завдання. Оскільки основним призначенням правового регулювання вважаємо упорядкування відносин соціального захисту працівників судової системи, то виділення елементів створить можливість до їх більш глибокого аналізу щодо можливості діяти узгоджено для досягнення такої мети, а також виявляти проблеми та недоліки в кожному із елементів. Це особливо важливим є для науково-теоретичного розмежування понять механізмів правового й соціального регулювання, міжнародного та власне національного, регулювання й реалізації чи захисту. Крім того, отриманні результати можливо буде використати в практичній діяльності для кращої ілюстрації взаємозв'язків у межах соціального захисту працівників судової системи, пояснення важливості дотримання норм права та негативних наслідків, які можуть спричинити навіть незначні правопорушення.

Питання поняття, особливостей та складових механізму правового регулювання було неодноразово опрацьовано в працях наступних учених: І. С. Андрієнко, Л. М. Булкат, М. С. Галій, І. О. Гуменюк, А. І. Денисова, А. В. Дутчак, Н. В. Коленда, І. М. Коросташова,

О. М. Куракін, Г. С. Лопушняк, Р. М. Максакова, Д. О. Марусевич, О. Я. Орловський, В. В. Пашутін, Х. В. Рибчинська, С. О. Сільченко, В. С. Сірко, Є. Ю. Соболев, І. Є. Храпко, О. І. Шкуропацький, П. Ю. Шпенова. Проте, дослідження механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи досі залишається недостатньо висвітленим в наукових роботах.

Основою розуміння сутності та дії механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи є визначення та аналіз його складових, які взаємодіють між собою та обумовлюють динамічний характер такого механізму. До визначення складових механізму правового регулювання, у тому числі, з соціального захисту існує декілька підходів. Так, О. І. Шкуропацький визначає, що механізм адміністративно-правового регулювання складається із правових засобів, які забезпечують динаміку регулювання в межах адміністративно-правових відносин [1, с. 111]. Погоджуємося із призначенням складових та тим, що правові відносини не можуть зараховуватися до складових, оскільки визначають середовище в яких елементи взаємодіють між собою. Водночас, поняття правових засобів потребує уточнення, як щодо змісту, так й щодо їх переліку. А. І. Денисова під правовими засобами розуміє такі правові явища, що відтворюються в «інструментах (постановах) й діях (технологіях)», що задовольняють права та інтереси суб'єктів права та забезпечують реалізації їх правових цілей [2, с. 190]. Таким чином, правовим засобом може бути будь-яке явище, що допомагає реалізації прав. Однак, виникає питання щодо можливості взаємодії між собою таких правових засобів. Важливо підкреслити, що в межах дії механізму правового регулювання соціального захисту правові засоби обмежують задля встановлення системної взаємодії та цілеспрямованого впливу на відносини та ефективного проведення захисту.

Д. О. Марусевич до структурних елементів механізму соціального захисту зараховує: норм права, що визначають соціальні гарантії та ті, що встановлюють обов'язки суб'єктів, що забезпечують соціальний захист; адміністративно-правові відносини; акти реалізації заходів із соціального захисту [3, с. 96]. Акти реалізації є доволі різноманітними та пристосовуються до конкретної ситуації та соціального ризику. Тому, їх слід розглядати, як наслідок дії механізму правового регулювання, а не як його частину. Щодо норм права, то вони повинні й охоплювати питання процедур надання соціального захисту, координації роботи вповноважених органів, а не лише самі права у соціальній сфері.

Зі свого боку, В. С. Сірко серед елементів механізму адміністративно-правового забезпечення виділяє наступні: норми права, акти застосування права, тлумачення адміністративних приписів, адміністративно-правові відносини, адміністративні процедури щодо забезпечення [4, с. 111]. Тлумачення норм права, як складової механізму можливо урахувати лише у випадку, якщо вони проведені офіційно, що тобто встановлені в рішеннях Конституційного Суду України. Оскільки такі тлумачення є невід'ємною частиною самої норми права, то й слід їх розглядати в межах норм права, як складових. Решта видів тлумачень матиме рекомендаційний або ж суб'єктивний характер.

На думку М. С. Галій, елементами механізму правового регулювання є: норми права, юридичні факти, правовідносини, акти реалізації суб'єктивних прав та юридичних обов'язків, виконання права, правосвідомість та правова культура [5, с. 35]. Механізм національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи дещо відрізняється за змістом та призначенням від механізмів забезпечення чи реалізації, оскільки націлений на упорядкування самих відносин, а отже частково охоплює інші

механізми. Проте, питання втілення норм права, безпосереднього захисту суб'єкта права знаходяться поза механізмом правового регулювання. Останній повинен встановити достатньо чітких й зрозумілих правових засобів, які надалі зможуть дозволити, як реалізацію норми права із соціального захисту, так і забезпечити її та визначити заходи із захисту від правопорушень у даній сфері.

Дещо іншого підходу до складових елементів адміністративно-правового регулювання дотримується І. М. Коросташова та поділяє їх на обов'язкові та факультативні. Обов'язковими є правові норми, правові факти, правовідносини, акти реалізації норм права (виконання, використання, дотримання та застосування). Факультативними елементами автор вважає: акти застосування норм права, правову культуру, правосвідомість, принципи верховенства права та режим законності [6, с. 57]. Для механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи важливо, щоб усі його елементи знаходились в постійній кореляції. Відповідно, якщо один із елементів не використовується, то він не належить до такого механізму.

Тож, на основі аналізу наукових поглядів та використовуючи загальнотеоретичний механізм можливо дійти висновку, що елементами механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи є наступні:

1. Норми права щодо соціального захисту працівників судової системи;
2. Суб'єкти регулювання та управління соціальним захистом працівників судової системи;
3. Працівники судової системи, як елемент механізму національного правового регулювання соціального захисту;
4. Правові засоби забезпечення соціального захисту працівників судової системи;
5. Юридична відповідальність за порушення законодавства з соціального захисту працівників судової системи.

Одним із елементів механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи вважаємо норми права. Вони встановлюють права, обов'язки та порядок втілення соціального захисту залежно від правового статусу працівників судової системи. Досліджуючи дану тему, І. О. Гуменюк зауважує, що норми права знаходяться в різних галузевих законах, а тому виникає питання щодо їх систематизації, адже це спричиняє неузгодженості об'єктивні (через динамічну зміну особливих відносин) та суб'єктивні (немає регулярного моніторингу законодавства, часті помилки технічного характеру та логічні дефекти) [7, с. 134]. Тобто, норми права щодо соціального захисту є мало узгодженими між собою, особливо у випадку поширення на осіб із спеціальним правовим статусом, як наслідок, соціальний захист для працівників судової системи надається нерівномірно, а незавершене реформування правового регулювання даного питання лише ускладнює їх втілення. Разом з тим, зменшити різноманіття норм права з соціального захисту було б недоречним через необхідність законодавчого передбачення та максимальної деталізації усіх соціальних ризиків та порядку захисту працівників судової системи.

Норми права, як елемент національного механізму правового регулювання соціального захисту працівників судової системи володіє наступними особливостями:

1. Призначенням норм права є надання матеріальної та соціальної підтримки працівникам судової системи. Соціальна підтримка полягає у збереженні звичного способу життя після настання соціального ризику, що полегшує адаптацію до нових умов.

Матеріальна підтримка розкривається через фінансування потреб працівників судової системи та членів його сім'ї з боку держави для нівелювання чи зменшення негативних наслідків соціального ризику.

2. Норми права передбачають збільшений соціальний захист саме для працівників судової системи. Така ситуація обумовлюється спеціальним статусом працівників судової системи, як осіб, що наділені владними повноваженнями та виконують соціально цінні функції. Норми права збільшують тривалість відпустки, деталізують право на службове житло, право на вищу освіту для дітей працівників судової системи.

3. Норми права щодо соціального захисту працівників судової системи мають особливу структуру — санкція є відокремленою від гіпотези та диспозиції. Санкції розміщуються в спеціальних нормативно-правових актах щодо юридичної відповідальності. При цьому, одна санкція може стосуватися декількох норм права, а в окремих випадках, законодавства взагалі не містить санкцій у випадку порушення диспозиції норми права, наприклад, використання суддею коштів на оздоровлення не за цільовим призначенням.

Наступним елементом національного механізму правового регулювання соціального захисту працівників судової системи є суб'єкти регулювання та управління соціальним захистом працівників судової системи. Необхідність їх дослідження обумовлюється тим, що соціальний захист є частиною гарантій незалежності суддів, а отже регулювати й управляти даним процесом можливо лише в законодавчому порядку для запобігання випадкам порушення дії даної гарантії. Крім того, правове регулювання інституту соціального захисту може змінюватися та вдосконалюватися лише відповідно до закону та Конституції України.

Основним суб'єктом управління соціальним захистом працівників судової системи є Верховна Рада України, оскільки вповноважена на прийняття законів в даній сфері. Так, Верховна Рада України приймає закони щодо судоустрою та соціальних гарантій діяльності суддів, державних службовців чи інших працівників судової системи, що або ж збільшують їх, або скасовують, як у випадку із правом безкоштовного й позачергового встановлення стаціонарного телефону. Р. М. Максакова виділяє й установчу функцію Верховної Ради України, яка полягає у затвердженні та встановленні основ державного ладу, створенні органів та призначенні посадових осіб, що відповідальність за впровадження такого ладу [8, с. 42]. Дійсно, ВРУ приймає участь у призначенні осіб на посади до органів судової системи й від даного вибору залежить чи буде порушуватися законодавство та чи буде належно виконуватися завдання із встановлення правосуддя. Водночас, вплив на соціальний захист працівників судової системи установчої функції є доволі опосередкований, оскільки в більшій мірі залежить від діяльності виконавчих органів.

Наступними суб'єктами управління соціальним захистом працівників судової системи є органи виконавчої влади, що діють в даній сфері. Найперше, це Кабінет Міністрів України, що діє відповідно до Закону України «Про Кабінет Міністрів України» [9]. Слід підкреслити, що усі органи виконавчої влади не можуть впливати безпосередньо на діяльність органів судової системи та їх працівників, оскільки це суперечить принципам незалежності, стримувань й противаг. Тому, управління й регулювання стосується всієї соціальної сфери. Кабінет Міністрів України створює, управляє та координує діяльність інших центральних органів виконавчої влади, що вповноважені на соціальний захист та забезпечення, а також контролює ефективність й законність їх діяльності.

Мінсоцполітики, що діє згідно з Положенням «Про Міністерство соціальної політики України» [10] визначає види соціальної допомоги, затверджує перелік професійних захворювань, порядок визначення тимчасової, постійної, часткової непрацездатності. Крім того, завдяки роботі Мінсоцполітики визначаються прожитковий мінімум, мінімальний розмір заробітної плати, що надалі впливає на матеріальне забезпечення працівників судової системи. І. Є. Храпко зазначає, що Мінсоцполітики розробляє економічні, організаційні, правові механізми стимуляції ефективності діяльності закладів, установ й організацій соціального спрямування та їх координацію із центральними та місцевими органами публічної влади [11, с. 4]. Таким чином, Мінсоцполітики створює загальні умови для належного соціального захисту працівників судової системи, розвитку сервісної діяльності вповноважених органів, що спрощує процедуру отримання допомоги від держави у випадку настання соціального ризику, зменшує кількість бюрократичних аспектів.

Державна судова адміністрація України є останнім суб'єктом регулювання та управління соціальним захистом працівників судової системи. Відповідно до ст. 6 Положення «Про Державну судову адміністрацію України», до її повноважень входить «подання на затвердження КМУ схеми посадових окладів із коефіцієнтами для державних службовців органів судової системи; розробка нормативів кадрового, фінансового, матеріального, технічного забезпечення; забезпечує умови для підвищення кваліфікації; забезпечує належність умов діяльності суддів, Національної школи суддів та органів суддівського самоврядування» [12]. Особливістю Державної судової адміністрації є те, що вона є і суб'єктом управління, і суб'єктом власне соціального захисту. Реалізації її повноважень націлена на створення щонайбільше комфортних та безпечних умов праці для усіх працівників судової системи, що включає і матеріальне забезпечення їх діяльності, контроль за охороною праці, координацію заходів безпеки. Внутрішній характер діяльності ДСА дозволяє краще оптимізувати загальне правове регулювання соціального захисту під потреби та проблеми працівників судової системи.

Слід констатувати, що суб'єкти регулювання та управління соціальним захистом працівників судової системи, як елемент механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи мають такі особливості як:

1. Діяльність суб'єктів регулювання та управління має на меті забезпечення безперервного й ефективного функціонування усіх процесів соціального захисту працівників судової системи. Відповідно, завдяки їх діяльності норми права щодо соціального захисту постійно актуалізуються та пристосовуються до економічних можливостей, технологій та потреб. Важливо й те, що суб'єкти регулювання переважно незалежні від впливу органів судової системи, що дозволяє приймати їх незалежні та збалансовані рішення щодо рівня соціального захисту.

2. Діяльність суб'єктів регулювання та управління соціальним захистом працівників судової системи є структурованою та взаємозалежною. Усі органи виконавчої влади знаходяться в ієрархічній підпорядкованості Кабінету Міністрів, що координує їх роботу. Також, діяльність усіх суб'єктів регулювання та управління підпорядковується загальнодержавним цілям та стратегіям розвитку соціальної сфери та реформування судової системи.

3. Основний нагляд та контроль за діяльністю суб'єктів регулювання та управління соціальним захистом працівників судової системи проводиться Конституційним Судом

України. Такий контроль стосується конституційності прийнятих законодавчих актів та направлений на аналіз їх доречності, обґрунтованості внесення змін, які не можуть обмежувати загальне право на соціальний захист. Однак, оскільки контроль стосується соціального захисту саме працівників судової системи, тобто й суддів Конституційного Суду України, то об'єктивність їх суджень є дискусійною.

Тож, правові засоби забезпечення, як елемент механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи володіє наступними особливостями:

1. Правові засоби забезпечення мають процесуально-матеріальний характер. Тобто, важливим є саме поєднання норм права із процесуальною діяльністю щодо їх втілення, що в сукупності зменшують ймовірність порушення порядку надання соціального захисту. При цьому, матеріальні та процесуальні правові засоби забезпечення діють одночасно або ж не мають чіткої послідовності втілення, завдяки чому пристосовуються під кожен конкретний випадок.

2. Дія правових засобів забезпечення є неможливою без юридичної відповідальності. Така ситуація обумовлюється її превентивним характером, адже без відповідальності усувається потреба виконувати обов'язки та дотримуватися гарантій та обмежень. Саме тому, питання юридичної відповідальності та її кореляції із правовими засобами забезпечення має бути краще врегульовано на законодавчому рівні.

3. Правові засоби забезпечення не систематизовані у законодавстві. Як наслідок, часто такі засоби не доповнюють дію один одного й стають менш ефективними. Прикладом може слугувати відсутність деталізації права на медичну допомогу для суддів та членів їх сімей, порядок реалізації чи обмеження якого не визначенні, коли ж для працівників Служби судової охорони чітко визначено, які саме заклади охорони здоров'я надають послуги безкоштовно. Крім того, відсутність систематизації призводить до того, що окремі гарантії чи правові обмеження не вірно трактуються й не застосовуються взагалі, як у випадку з правом на службове житло для державних службовців, що перебувають на посадах в суді.

Також, до елементів механізму національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи зараховуємо юридичну відповідальність. Юридична відповідальність виступає одним із інструментів, які гарантують втілення права на соціальний захист, тому важливо належно регламентувати підстави та процес притягнення до неї. Тобто, юридична відповідальність має, як профілактичний характер щодо попередження правопорушень, так й каральний й відновлювальний щодо уже здійснених протиправних діянь.

Досліджуючи юридичну відповідальність в соціальній сфері І. С. Андрієнко визначає, що вона переважно не передбачає каральних санкцій, а лише встановлює правообмежувальні чи правовідновлювальні. Правообмежувальні, зокрема, стосуються відмови в наданні страхових виплат, якщо застрахована особа вчинила навмисні дії чи проявляла бездіяльність, які призвели до настання соціального ризику, як, наприклад, недотримання приписів лікаря, приховування захворювання [13, с. 132-134]. Погоджуючись із таким твердженням в загальному контексті все ж, варто уточнити, що для працівників судової системи ситуація коли заходи юридичної відповідальності не матимуть каральної функції є вкрай малопоширеною. Така ситуація пов'язана із тим, що усі вони перебувають у відносинах із соціальним захистом із саме із державою. Тому, випадки

несплати страхових внесків, зборів чи інших виплат одразу будуть виявлені, адже усі працівники оформлені офіційно, для їх найму застосовується спеціальна процедура, а будь-які виплати (від оплати праці до соціально-побутового забезпечення) проводяться коштом державного бюджету. Оскільки, вимоги до працівників судової системи визначаються на рівні законодавства, то й їх невиконання призведе до втрати місця роботи з вини самого працівника, що не передбачає надання соціальної допомоги. Розглядаючи приклад, наведений автором, щодо приховання захворювання, то слід підкреслити, що держава виділяє спеціальні кошти на оздоровлення судді, а контроль їх фізичного й психологічного здоров'я є одним із елементів, що визначає право перебувати на посаді загалом. Також, для доведення факту невиконання приписів лікаря необхідно спеціальне підтвердження від такого лікаря, а не лише власну думку контролюючих органів. Таким чином, юридична відповідальність у сфері соціального захисту працівників судової системи в більшій мірі пов'язана із правомірністю та законністю діяльності органів вповноважених на соціальний захист й забезпечення щодо безперешкодного надання соціальної допомоги, реалізації соціальних гарантій.

Відповідно, аналізуючи Кодекс України про адміністративні правопорушення, до адміністративних порушень в даній сфері можливо віднести ті, що пов'язані із корупцією та визначені у главі 13-А: порушення встановлених обмежень щодо отримання подарунків, вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, незаконне використання інформації, яка стала відомою в ході виконання повноважень, нежиття заходів з протидії корупції [14]. Тобто, такі правопорушення пов'язані із здійсненням заходів соціального захисту лише після того, як буде отримана винагорода від працівника судової системи, що прагне реалізувати певне право. Така ситуація суперечить сутності соціального захисту, як діяльності з підтримки особи після настання соціального ризику. Причинами її виникнення є недосконалість законодавства, наявність в ньому прогалин, а також низький рівень правосвідомості, поширення професійних деформацій серед працівників судової системи. Яскравим прикладом слугує реалізація права на службове житло, яке є неможливим без рішення голови суду погодженого із органами місцевого самоврядування. При цьому, чітких критеріїв відмови чи оцінювання потреби на службове житло не визначено. Таким чином, суддя, який бажає отримати таке житло може бути примушений до корупційних відносин або ж сам бути зацікавлений у них, оскільки уже має достатню житлову площу, а отримання додаткової слугуватиме його особистим цілям.

Кримінальна відповідальність за порушення соціального захисту працівників судової системи є більш різноманітною та визначена у розділі 17 Кримінального кодексу України, де до кримінальних правопорушень віднесено: «зловживання владою, перевищення влади, службове підроблення, прийняття пропозиції, обіцянки чи отримання неправомірної вигоди службовою особою, підкуп особи, що надає публічні послуги, зловживання впливом» [15]. Від адміністративної відповідальності, кримінальну відрізняє більший розмір завданої шкоди, постійність діяльності. Крім того, до неї можуть бути притягнуті не лише вповноважені особи органів, що проводять соціальний захист, але ці ж самі працівники судової системи, які використовують своє становище для отримання додаткових благ.

Отже, на основі проведеного дослідження, можливо дійти висновку, що механізм національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи має самостійний характер, однак не може належно функціонувати без залучення до своїх

складових деяких загальних елементів, що поширюються на усіх суб'єктів, які потребують соціального захисту чи вповноважених органів публічної влади. Аналіз складових елементів національного правового регулювання соціального захисту працівників судової системи свідчить, що усі вони мають відмінності в своїй сутності, що обумовлено цінністю судової системи для суспільства та держави. Проте, в дії кожного із елементів існують значні недоліки. Так, норми права можуть не узгоджуватися між собою, що пояснюється застарілим характером окремих із них, тоді ж як законодавчі новели не поширюються на усі норми щодо соціального захисту. Як наслідок, виникає ситуація невизначеності щодо можливості поширення прогресивних норм з соціального захисту саме на працівників судової системи. Також, до недоліків дії елементів досліджуваного механізму варто віднести те, що сам соціальний захист працівників судової системи є неоднорідним, наприклад, право на службове житло чи безкоштовне медичне забезпечення поширюється далеко не на всіх працівників й регулюється різним чином. Хоча, спеціальний соціальний захист для працівників судової системи надавався задля забезпечення незалежності функціонування суду. Проте, сучасна ситуація свідчить про можливість зловживання правом на соціальний захист та порушення принципу рівності, як серед працівників судової системи, так й для інших суб'єктів права.

#### СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шкуропацький О. І. До питання визначення поняття механізму адміністративно-правового регулювання соціального захисту офіцерського складу збройних сил України Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна, 2017. № 23. С. 109-112
2. Денисова А. І. Правові засоби: поняття та види. Право України, 2010. № 7. С. 190-195.
3. Марусевич Д. О. Адміністративно-правове регулювання соціального захисту поліцейських: дис. ...доктора філософії з права: спец. 081. Київ, 2021. 236 с.
4. Сірко В.С. Поняття та елементи механізму адміністративно-правового забезпечення волонтерської діяльності в Україні. Юридичний науковий електронний журнал. 2018. № 4. С. 109 – 112
5. Галій М. С. Юридико-термінологічний зміст механізму захисту прав і свобод людини в діяльності національної поліції України. Часопис Київського університету права, 2018. № 4. С. 32-36
6. Коросташова І. М. Механізм адміністративно-правового регулювання як правова категорія та багатоаспектне явище. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України, 2019. № 1. С. 52-61
7. Гуменюк І. О. Теоретичні питання кодифікації законодавства про соціальний захист. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України, 2012. № 5. С. 133-135
8. Максакова Р. М. Установча функція парламенту: проблеми визначення змісту та порядку реалізації. Розбудова держави і права: питання теорії та конституційної практики, 2015. № 6. С. 37- 43
9. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 № 794-VII. Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2014. № 13. С. 828.

10. Про затвердження Положення про Міністерство соціальної політики України: Постанова Кабінету Міністрів від 17.06.2015 № 423. Офіційний вісник України. 2015. № 51. С. 52.
11. Храпко І. Є. Мережа установ соціального захисту населення України. Економіка. Управління. Інновації, 2013. № 1. С. 1-13
12. Про затвердження Положення про Державну судову адміністрацію України: Рішення Вищої Ради правосуддя від 17.01.2019 № 141/0/15-19. URL: <https://cutt.ly/2nP6W93> (Дата звернення: 12.06.2021)
13. Андрієнко І. С. Особливості юридичної відповідальності у праві соціального забезпечення. Південноукраїнський правничий часопис: Проблеми трудового права та права соціального забезпечення, 2020. № 3. С. 129-134
14. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон України від 07.12.1984 № 8073-Х. Відомості Верховної Ради УРСР. 1984. №51. С. 1122.
15. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. №25. С. 131.

**УДК 349.2**

**Кайло І.Ю.,**

*Кандидат юридичних наук, адвокат*

## **ТЕНДЕНЦІЇ ОПТИМІЗАЦІЇ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ НАГЛЯДУ І КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ТРУДОВОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ**

*У статті проаналізовано недоліки та прогалини правового регулювання нагляду і контролю за дотриманням трудового законодавства України. Визначено основні проблеми правового регулювання вказаної царини. Запропоновано шляхи вирішення зазначених проблем. Вказано на законодавчі пропозиції щодо їх удосконалення. Деталізовано зміст правових норм, які потребують удосконалення в подальшому.*

**Ключові слова:** тенденція, нагляд, контроль, трудове законодавство, праця.

*In the article the shortcomings and gaps in the legal regulation of supervision and control over compliance with labor legislation of Ukraine are analyzed. The main problems of legal regulation of this area are identified. Ways to solve these problems are suggested. Legislative proposals for their improvement are indicated. The content of legal norms that need to be further improved is detailed.*

**Key words:** tendency, supervision, control, labor legislation, labor.

Проблема дотримання трудового законодавства завжди була і залишається однією із найбільш досліджуваних та дискусійних в юридичній науці. Точне та неухильне дотримання норм трудового права видається досить важливим для ефективної організації діяльності всього трудового процесу, нормальної роботи трудового колективу в цілому та